

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben házból átvéve:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Aszerkesztőség kéziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Helyes név: *óra & más.*

NAGYVÁRAD, május 23.

A nóták.

Dumvuriez, a francia köztársaság híres hadvezére, mielőtt a braunschweigi herczeggel szemben a valmy ütközetet megvívta volna, azt írta a directoriumnak:
 — Vagy tízezer katonát vagy tízezer marsaeillest!

Ennyire becsülve a francia hadi dalt.

Amikor 1859-ben az olasz hadjáratban az osztrák hatalom katonai tekintetben olyan sok és nagy csorbát szenvedett, egy magyar ezred egy hídőrnök meghaltalmazására volt kirendelve.

A hídőt egy hadosztály francia ostromolta, de a magyar fiuk jól tartották megukat s a hidon át-átlőző francziákat visszaszorították, végre azonban mégis engedniök kellett a túlnyomó erőnek és lassan visszavonultak.

Az ezredes elborult arczczal látta a végzetes csapást, amit a hídő elvesztése mér a tűzben álló osztrák hadakra, amikor egy százados oda száguld:

— Ezredes Ur! — kiáltott a százados, — a Rákóczy induló mentheti meg a hídőt.

Az ezredes komoran felel:

— Százados ur, tudja, hogy tilos.

Akkor a híd elveszett!

A százados szalutált és megfordította lova fejét, hogy a katonáihoz visszatérjen.

Az ezredes gondolt egyet és most ő kapta sarkantyuba paripáját, a távolabb álló zenekarhoz vágatott és rákiáltott:
 — A Rákóczy marsch!

A banda rézkürtjei felharsogtak, a nagy dob megbődült, a Rákóczy akkordjai belopódtak a magyar bakák szívébe, egetverő éljen riadt fel a sikon s egy pillanat alatt megfordult az ezred s mint megannyi böszült oroszlán rohant vissza a hídőre az ezred.

A hídőt már birtokukba vett s ott elhelyezkedett francziák szörnyű meglepetéssel látták a reájok rohanó sereget, a melynek szuronyaiból a halál tört reájok.

Néhány pillanat alatt a francziák át voltak vetve a hidon, a magyar ezred utánok rohant és többé nem volt erő és hatalom, ami elvette volna tőlük a hídőt, ami azután jó szolgálatot tett a pár órával később visszavonuló vert osztrák seregnek.

Ki mondja meg, mi idézi elő a dalnak ezt a hatását, mely amott, Valmynál, a francia köztársaságot, emitt az osztrák sereget mentette meg.

Pedig aligha van szégyenletesebb valami, mint egy-egy nemzeti dalért üldözni azokat, a kik annak hallatára lelkesülnek.

Nem értjük a szemérmellen dalokat, vagy azokat, amelyeket egy-egy népfaj a másik ellen komponál, hanem értjük a mélyen átértzett nemzeti énekeket.

A régi időben, a Rákóczy-kor lezajlása után, elvesztek a kurucz dalok, alig egy-kettő maradt fel közöttök, minő többek között a Béri Balog Ádám nótája, a

Piros bársony süvegem,
 Most élem gyöngy életem.

Ezt a dalt is csak az mentette meg az elmulástól, hogy az első versszak második és harmadik sorából kihagyták ezt:

Balog Ádám a nevem,
 Ha vitéz vagy jer velem.

Nem régiben hallottuk, hogy egy honvédezredest nyugdíjaznak azért, mert az ugynevezett Kossuth-nótát nem tartotta a fegyelem ellen valónak.

Ez az ezredes Lukács Géza, akit közöttünk mindannyian jó katonának, kiváló magyar hazafinak és humánus felelősségűnek ismerünk.

Nohát az a Kossuth-nóta!

Ezt még ma sem szivelik meg Bécsben, pedig a király belenyugodott abba, hogy Kossuth Lajos holtteste hazahozásuk és országos ünnepséggel legyen eltemelve.

Kossuth Lajos! — kinek fia, Kossuth Ferencz a kereskedelemügyi miniszteri székben ül, akit ő Felsője nevezett ki — oda.

Az utolsó eset a Lukács Gézáé lesz,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Apróságok Wolafka püspökről.

Midőn 1892. novemberében az új prépost jószágteljes mosolyu arcza Debreczenben a vasút egyik kocsijának ablakánál a róm. kath. hívek ezreinek örömrivalgása közepett feltűnt, midőn zeneszerűen dallamos hangja a perronon megcsendült a gyújtó hatású beköszöntőjével először csalt örömkönnnyeket híveinek szeme közé: mindenki varázsszerűen érezte, hogy egy új korszak sokat ígérő hajnala virradt a debreczeni róm. kath. egyház egyhangu életére.

*

Ugy is lett. Az új prépost rendkívüli nagy akarateréje, széles alapokon nyugvó fényes tudása, ritka nyelvismérete, mély vallásosságától át meg áthatott elragadó egyházi szónoklatai, ritka emlékezőtehetsége (pár hónap múlva már keresztnevükön szólította meg az 1000 en felül levő iskolásgyermekeket), szeretetteljes, lebilincselő modora, mely egyformán megnyilatkozik benne a szalonok sima parkettjén épen úgy mint a szegények földes kunyhójában, kifogyhatlan jótékonyasága,

& C. »HABIG« s »BORSALINO« kalapokban egyedül raktár.

Tavaszi angol mellényekben, felöltőkben,

gummi kabátokban nagy választék.

Folytonos ujdonságok nyakkendőkben.

ujabb és újabb ámulatba ejtették nemcsak saját hitközségét, de mihamar megszerezték számára más vallásfelekezettek tiszteletét és őszinte becsülését is, úgy annyira, hogy szálló igévé vált: »Ha minden pap ennyit tenne aránylag hitközsége érdekében, megkésztetődnek a hitközsönből felébredt hívők száma, megkésztetődnek a templomok száma s talán még a börtönök helyén is templomok emelkednének.«

*

Wolafka püspök »otthona« nem a Szent Anna-utezai paróchián, hanem a templomban és az iskolában volt. Ő volt az első és ő volt az utolsó a templomban s ez idő alatt gyóntatott, misézett, prédikált (napjában kétszer is) keresztelt, esketett, amint jött s mikor mindezekben tulesett, hozzáfogott a templom páratlan izlésről tanuskodó sajátkezű díszítéséhez, mely által a debreczeni templom belsejét méltóvá tette Isten nagy dicsőségéhez s alig mult el hét, hogy az ő páratlan áldozatkészsége és leleménye azt valami ujjal ne gazdagította volna.

*

Hogy mily óriási munkásságot fejtett ki e nagy munkaerőjű főpap, arra nézve álljon itt egy kis futólagos statisztika.

TAVASZI UJDONSÁGOK megérkeztek

ROTH M. utóda kalap s urí divat üzletébe.

Férfi felhőnművek méret után a

leggyorsabban és a legbiztosabban készíttetők.

1504

Prédikált vasárnaponként és ünnepeken egy évben 40-szer, október hóban 31-szer, nagy böjttben 14-szer, májusban 31-szer. Összesen legalább is 126-szor.

Emellett keresztény tanítást »Rózsafüzér« stb. ájtatosságokat tartott legkevesebb 40-szer, jutott ideje arra is, hogy szervezze és fejlessze a »Szent Vincze«-intézetet, (mely 1000 tagnál többet számlál s mely ezeket osztott szét a város szegényei között felekezeti különbség nélkül) a Szent József-egyesületet, mely tisztán férfitagokból áll s melynek szervezésében ő volt az első uttörő stb., stb.

A már is messze földön híres »Svetics-intézet« és ezzel kapcsolatos tanítónőképző-intézet, a római katolikus főgimnázium gyors létrehozása az ő akadályt nem ismerő energiájának minden időre fényes bizonyítékai.

Ami ideje ezenkívül maradt, az az iskolái és társadalomé volt.

A juniusi első forró napoktól kezdve 30-ig reggeltől estig »vallatta« bámulatos és minden tantárgyban otthonos tudással, szeretetteljes modorával az ABC-s gyermekektől a képzőintézeti serdülő növendékig.

Hanem aztán gondoskodott arról is, hogy

A világhírű »Fownes« angol és különleges női francia keztyükben, továbbá »Humanité« védjeggyel ellátott amerikai cipőkben, különleges angol s pesti cipőkben egyedüli raktár.

a kinek a Kossuth-nótáért kell otthagynia karrierjét, mert amott a közös hadseregben nem türik ám, hogy hazafias tábornokok álljanak a hadsereg élén.

Most is, ismételve hangoztatom, hogy a Kossuth-nóta, mely eredetileg a felvidéken vette származását, nem 1848—49-ki keletü és versében csak visszapillantás van a nagy küzdelemre, a többi verse pedig mind későbbi származék.

Ha tehát visszapillantunk arra a korra, rá mutatunk arra is, hogy a Szózat és a Hymnus a Bach-korszakban tiltott nemzeti énekek voltak.

1859-ben, Békésen, egy bál befejezte alkalmával, többen visszavonultunk, hogy hazafias fájdalmainknak áldozzunk.

Köztünk volt egy csendőrőrmester is.

Persze, mindannyian idegenül tekintettünk reá, hanem ő oda szólott hozzánk:

— Fiuk! várjatok egy kissé, míg kardomat lecsatolom!

Leoldotta a kardját, odaállította egy szegletbe és még ő kezdte a gyújtó hatású dalokat, melyek egyikére maig is emlékezem:

Huzd rá cigány, huzd rá,
Az én bus nótámat.
Hadd sirasam rajta,
Elhagyott hazámat.
Hadd sirjam ki rajta
Magamat halálra.
Hadd olvadjon lelkem
Át sírok hangjába!

Huzd rá cigány, huzd rá!
Azt a bus keszvest,
Kancsót ide pajtás,
Tölts belé lángnedvet,
Meginnám hazámért,
Hogyha méreg lenne.
Ha ellen vér volna,
Mégfürödném benne.

Természetes, hogy a különben magyar fiut másnap kihallgatásra idézték, azután eltették Békésről.

Ki ne ismerné azt, hogy a hazafias dalok zengedezése tilos volt. Eger vidékén a pinczékben vonultak meg azok, a kik így akartak áldozni hazafiasságuknak.

Ki tudja, minő sorsa lett a tárogatónak, a nemzeti dalok e híres hangszerének?!

A Rákóczy harcok után az országban lévő német katonaság valóságos hajtóvadászatot tartott ellene és ahol megkaptak egyet-egyet, azt menten összetörték.

A gyulai muzeumban van egy példánya, amelyet a jó öreg Erkel Ferencz nagyon jól ismert, azonban a mai nemzedék megfujni képtelen.

Az a hangszer, amit nekünk tárogató néven bemutatnak, nem is hasonlít hozzá; ez az új nemü tárogató nem egyéb, javított furulyánál, de nem tárogató.

A tárogatónak leírását nem is kísérlem meg, mert más hangszerünk egyikéhez sem hasonlítható.

Nagyságra nézve különböző volt, épen mint az az egyén, aki kezelte, hangja olyan lehetett, aminő a havasi kürté, csak hogy erősebb és megrázóbb hatású.

Nem csoda, hogyha annyira tartottak tőle az akkori németek, hogy még agyon is verték, mikor — elnémult.

Ugy látszik, a kor meg-megismételteti magát, mintha tetszenék neki az ilyen izetlen pompa, melylyel komoly generálisok aggatják tele vézna, kiélt alakját.

Dús László.

A sajtóosztály új főnöke. A hivatalos lap mai számában olvassuk a következő közleményt: »Ő császári és királyi felsége folyó évi május hó 19-én kelt legfelső elhatározásával *Ábrányi* Kornél hírlapírónak, a miniszterelnökségi sajtóiroda vezetésével való megbiza-

tása alkalmával, a miniszteri tanácsosi címet és jelleget legkegyelmesebben díjmentesen adományozni méltóztatott.« *Ábrányi* mindenki ismeri, és tudja, hogy az ország mit várhat az ő kipróbált munkacerejétől és hazafiságától.

† Wolafka Nándor.

Váratlanul, a kínos meglepetés megdöbbentő hatásával sújtott le tegnap a fővárosban, Debreczenben és Nagyváradon *Wolafka* Nándor dr halálának híre. Ha tudták is, hogy súlyos beteg, a katasztrófát ilyen hirtelen nem várta senki.

Ma, amikor nehéz, fekete szárnyait már az egész magyar haza katolikus közéletére kiterjeszti a gyász, új komor színeket illeszthetünk a szomorú miliőbe.

A székeskáptalan gyásza.

A megboldogult első sorban Szent László káptalanának családjába tartozott. Bármennyire közvetlen, bármennyire intim volt is tehát a debreczeni plebánia hiveinek helyzete *Wolafka* irányában, a veszteség a maga egészében a káptalan éri, amelynek terebélyes ősrégi fájáról most egyik legdusabban termő ágát sorvasztotta le a halál. Jeleztük már tegnapi számunkban, hogy a káptalan a halálesetről vett értesülés után nyomban résztvevő gondossággal igyekezett előkészíteni a temetést. Kebeléből *Spett* Gyula kanonokot küldötte ki, hogy a debreczeni hivekkel az elhunyt akaratához képest a végső tisztességtétel részleteit megállapítsa.

A székeskáptalan a halálesetről a következő gyászjelentést adta ki:

A nagyváradai I. sz. székesegyházi káptalan fájdalmas, de Isten szent akaratán megnyugvó szívvel jelenti, hogy szeretett kartársa Méltóságos és Főtisztelendő dr *Wolafka* Nándor makariai vál. püspök, Szent László királyról nevezett nagyváradai prépost, békési főesperes,

a szigorú vizsgálat sajtolta veritéket mihamar letörölje az ő hétvármegyében híres »majális«-val. Ekkor aztán ő izzadt amugy istenigazában. Mikor a játékok és a meglepetések hosszú sorozatán keresztül kifáradt az óriási gyermekereg, akor ő huzta a talpalávalót; majd megrohanta a jégvermet, mint valami várat, a gyermekek százai utánna; rongygyá tépték a reverendáját, tele szórták a szemét-száját homokkal, szóval: igazi gyermek, ha gyermek kell; pap, ha pap kell; püspök, ha püspök kell.

*

A debreczeni »Bika« disztermében történt, hogy mikor a fiúmai dalárok visszaadták a debreczenieknek a látogatást, a diszbanketten fölemelkedett *Wolafka* s a dallamosan csengő-bongó olasz nyelven tartott egy olyan eleméntárisan ható dikciót, hogy a született olaszokból unisono tört ki: »Il nostro sangue! Il nostro sangue!« (Ez a mi vérünk! Ez a mi vérünk!)

Es a jó fiúmeiekkal maig is bajos volna elhíttetni, hogy dr *Wolafka* nem született olasz.

*

Hogy mint magyar szónok mily ...való volt, annak ékesen szóló bizonyítéka a fővárosi lapoknak az országos katolikus gyűlésről hozott referádái, melyek mindenikében elismerték, hogy még oly országos híru szónokok

mellett is, mint e gyűlés szereplői voltak: egyszerre az elsőrendű szónokok sorába emelkedett!

Mint minden ember, úgy *Wolafka* doktor sem volt hiba nélkül. Hibája, hogy túlságosan jószívü volt s e gyöngéjét a társadalom prozelitái igyekeztek is lépten-nyomon kizsákmányolni.

Megtörtént már az is, hogy jól öltözött urias kinézésű nő szégyenkezve mutogatta, hogy harisnyájában jött, mert nincsen cipőre valója, az ügyes szélhámos nő mosolyogva huzta föl a kapu alján levett vadonatúj cipőit.

Egész legendakör forog közzájón e kimeríthetetlenül bőkezű főpapról, ezeknek se szeri se száma. Ezek helyett mindennél ékebben szól egy egyszerű drótos tót nyilatkozata. Egy nyáron drótozni való akadt s míg az alkudozás folyt, megpillantotta a tót a szobában levő *Wolafka*-képet. Nagy alázatosan oda ment s mintha csak élne, kezét csókolt.

— Hát ismeri maga ezt a papot? — kérdem.

— Hm! Zismerem bizon, az a *Wolafka*. — Mikor zeayim felesig elvettem, nem volta nekunknak sem keresztlevél, sem zegyib. Ő zosztán írta hosszú hosszú leveleket Trencsinba is. Addig írta, addig írta, hogy meglett minden. Mikor zosztán megesküdtünk, zatta nekem 10 pengő, igen 10 pengő! Álgya meg a Zuristen!

*

Egy váradai ember mondta el a következő két érdekes debreczeni impresszióját:

Ugy emlegették nekem mindig Debreczen't mint valami kálvinista Rómát, ázsiai kiadásban, a hol a pápista embert éppen türik, a templomukat alig engedték meg felépíteni, a papjaik pedig alig mernek az utcán mutatkozni. Így aztán egy-egy debreczeni ünnepi nagymisést sem tudtam magamnak másképp elképzelni, mint olyan katakombaszerűen, titkon, elrejtve, csendben, ahová csak óvatosan mernek belépni a hivek.

Nagy volt a meglepetésem, mikor három évvel ezelőtt Szent István-napkor Debreczenbe vetődvém, ünnepelőbe öltözött tömeget láttam a katolikus templom felé özönlenni.

Megszólítottam egy mord képű czivist.

— Ugyan bátyám, hova tart ez a tenger nép?

A czivis sajnálkozva mért végig.

— Na hát még azt se tudja...

— Váradai vagyok én nem debreczeni.

— Ammán más. Hát a katolikus templomba.

— Csak nem nagymisére.

— Arra jaz. Oszta debreczenyi pápista püspök is prédikál, azt meg én is meghallgatom. Csak szép a szép beszéd.

— Talán bátyám is pápista?

Az öreg egyszerre mérgesen szegte hátra a nyakát.

debreczeni plébános, a debreczeni róm. kath. főgimnáziumi bizottság elnöke, a debreczeni középiskoláknál püspöki biztos, bárándi t. b. esperes, Pápa O Szentsége tb. káplánja, csász. és kir. udvari káplán, a »Pro Ecclesia et Pontifice« ezút kereszt tulajdonosa, a Szent-István-Társulat tudományos és irodalmi osztrályának tagja, nagyváradi és csanádi szentszéki tanácsos, zsinati vizsgáló, Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsági tagja stb. Budapesten, folyó hó 22-én, áldásos, tevékeny életének 54-ik, miséppapságának 31-ik évében a szentségek ájtatos felvétele után az Urban elhunyt. Debreczenbe szállított földi maradványai 1906. május 26-án, szombaton délelőtt 9 órakor a debreczeni róm. kath. plébánia-templomban tartandó engesztelő szent mise után a debreczeni róm. kath. temetőben fognak a boldog feltámadás reményében nyugalomra helyezni. Nagyvárad, 1906. május 24. Örök világosság fényeskedjék neki!

A hír hatása Debreczenben.

Wolafka püspök halálát a fővárosból már tegnap délelőtt megtudták telefon útján Debreczenben. A hír a villám gyorsaságával s annak megrázó, deprimáló erejével egyszerre elterjedt az egész városban.

A plébánia-templom harangjai megkondultak városzerte hirdelve a csapást. A hívek tömegesen siettek a plébániára, ahol az általános érzett fájdalom megható módon nyilvánkozott meg. Az egyházközség épületeire, a templom előtti zászlórudakra már délben kilyűzték a gyászlobogót, majd az iskolákat értesítették a halálesetről. Az összes római katolikus iskolákban beszüntették az előadásokat.

Az autonóm hitközség tanácsa Váczy János gondnok elnöklésével értekezletre gyűlt össze a legsürgősebb teendők megbeszélésére. A plébániáról az esti vonattal fölküldték Budapestre a Vörös kereszt győri-uti Erzsébet-kórházába az elhunyt főpapi ornátusát, hogy abban ravatalozzák föl a halottat.

Intézkedések a temetésre.

A keddi előértekezlet határozatához képest tegnap, szerdán közös értekezletre gyűlt egybe

— Ne csufoljon az ur. Református volt a szépapám is, az az unokám is.

— Miért jön el akkor a mi templomunkba? A civis megütődve nézett rám. Gondolkodott, de nem tudott egyéb okot kihozni, mint, hogy:

— Hát — csak!

Van Debreczenben egy jól ismert uzsorás, aki miután egy éven át fosztogatta polgártársait, karácsonykor hatvan gyermeket ruház fel tüntetőleg. Róla mondják, hogy évközben lezsedti felebarátjait ruháit, csináltat belőle gyermeknadrágot s még magának is marad bőven.

Ennek az embernek nagy a pénzvágya, csak a pápisták elleni gyűlölete erősebb annál is. S mégis az asztalán ott áll a Wolafka arczképe. Csodálkozva kérdeztem:

— Hát ez a kép miért van itt?

— Én tettem oda. Egyszer hideg télen láttam Wolafkát, amint egy cigány rajkót temetett. Szél fujt, az olvadt hóra, sárba csak úgy csapódott a havas eső. Akinek csak egy fedél jutott, alája huzódott... És a méltóságos püspök nem restelt utolsó útjára elkísérni egy cigány rajkót, akit még az anyja sem siratott meg, apja meg talán nem is ismert. Hát azóta van itt a kép.

Wolafka elment, más országot keresett, de örök emlékül hagyta jószágos szívét, marandó alkotásait.

a hitközségi tanács, a római katolikus iskolaszék, valamint a katolikus főgimnázium bizottsága Az értekezletet, mint telefon útján jelentette tudósítónk, Unger Gusztáv ítélőtáblai bíró nyitotta meg. Meghatottan emlékezett meg a súlyos veszteségről, amely Wolatka Nándor halálával a debreczeni katolikusokat oly közvetlenül érte. A kegyeletes szavak elhangzása után kimondotta az értekezlet a megboldogult püspök emlékének jegyzőkönyvi megörökítését. Elhatározták továbbá, hogy a nagyváradi székeskáptalanhoz részvénytárgyalatot küldenek, ugyancsak a gyászoló családhoz is. Külön gyászjelentésben is leróják a kegyelet adóját. A hitközség, az iskolaszék és a főgimnáziumi bizottság valamennyien koszorút tesznek a ravatalra. Igen nemes s az elhunyt nagy, jótékony lelkéhez mindenképpen illő határozata volt az értekezletnek a Wolafka-alapítvány létesítése, amelynek jótéteményét a főgimnázium vallásos, szorgalmas, jó magaviseletű tanulói fogják élvezni. Az alapítványra gyűjtőívet köröznék.

Miután pedig az áldott emlékeztető püspök működésének legjava fűződik, úgy az ő, mint a hívek együttes óhajta, hogy Debreczenbe temessék. Itt azonban bizonyos nehézség merült föl. A püspök gyöngéd lelke ugyanis még életében több ízben hangoztatta, hogy halála esetére majd a Szent Anna-plébánia-templom kriptájába kíván temetkezni. Ehhez azonban belügyminiszteri engedély szükséges. Az engedély elnyerése iránt a kellő lépések meg is történtek, mindeztideig azonban döntés nem történt. Ha az engedély nem lesz megadható, ez esetben a temetőben teszik sirba a halottat. Számolva ezzel a most már maga valószínű eshetőséggel a nagyváradi káptalan gyászjelentése ilyen értelemben jelölte meg a temetkezési helyet.

A temetés szombaton, e hó 26-án délelőtt lesz.

Az egyházi szertartás végeztével az értekezlet határozatához képest Irinyi István hitközségi jegyző parentálja el a nagy halottat. A tanácskozás eredményeként a debreczeni dalárdákat is fölkéri, hogy a gyász megnyilatkozását részvétükkel minél imponzansabbá tegyék. Értesítik és meghívják Hajdúvármegye és Debreczen város törvényhatóságát is a temetésre. A nagyváradi káptalan pedig a részvét kifejezése mellett a temetési szertartás végzésére teendő intézkedésekre nézve is fölkérték.

A debreczeni hívőközönség hálás szerete mindent megtett arra, hogy a válás fájdalmát legalább az áldozatos kegyelet virágával enyhítse s a gyász sivar sötétjében legalább a temetési pompa fáklafénye varázsolja vissza még egyszer, utoljára az elköltözött püspök lelkének nemes sugárzását.

A budapesti beszentelés.

Wolafka Nándor püspök holttestét az Entreprise-intézet még tegnapelőtt este ravatalra helyezte a Vöröskereszt-kórház halottas kápolnájában. A püspököt egyszerű ravatalra tették és a beszentelés igen egyszerű volt. A gyászszertartás egész csendben tegnap délután fél 4 órakor ment végbe.

A beszentelésnél a nagyváradi székeskáptalan Fraknoi Vilmos dr. vál. püspök, apátkanonok képviselte. Beszentelés után a vasutra vitték a holttestet s innen nyomba elszállították Debreczenbe, ahova ma hajnali 3 órakor érkezett meg.

Nagyváradról a papság kebeléből többen részt vesznek a temetésen, sőt legnagyobb valószínűség szerint maga Fetser Antal segéd-püspök is ott lesz. Ez esetben ő fogja végezni a temetést fényes segédlettel.

Tegnap Mellau István főreáliskolai hit-tanár, az elhunyt legutóbb volt káplánja Debreczenbe utazott az elhunyt ravatalához.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, máj. 23.

A képviselőház ma taposó munkát végzett. A képviselők megbízó leveleiket adták át s ez a hosszú ceremónia nem valami mulatságos.

A honatyák azonban iparkodtak változossá tenni a dolgot. A sok új ember megjelenését kellő kritikával kísérték, egy-egy népszerűbb mandátum tulajdonosát megéljenzették s így valahogy eltelt az idő.

Az ülést Szappanos István korelnök reggel tizenegy óra körül nyitotta meg. A tegnapi ülés jegyzőkönyvét felolvasták, azután nyomban megkezdődött a megbízólevelek beadása.

Két miniszter kezdte. Andrássy és Apponyi, persze harsányan megéljenzették őket. A távollévő Apponyi Albert gróf megbízólevelét Kossuth Ferencz nyújtotta be.

Az új képviselők közül érdeklődéssel néztek az emberek Hódy Gyulát, Apponyi titkárát, Bericzky Ödönt, a fiatal néppárti képviselőt, Mrsu Jásót, a törökbecsei paraszt képviselőt, Brediceanu Coriolánt, a két mandátumot kapott román agitátort és Polit Mihályt, aki külsejére nézve hasonlít Széll Kálmánhoz.

Negyed tizenkét órakor volt vége a névsorolvasásnak. Ezután publikálták még a horvát képviselők listáját. Szappanos István ekkor félórára felfüggesztette az ülést.

A szünet után a korelnök elrendelte az osztályok kisorsolását, ami eltartott egy óráig. A legközelebbi ülés holnapután délelőtt tíz órakor lesz, amikor ez osztályok beszámolnak működésük eredményéről.

A főrendiház ülése.

Ülést tartott ma délelőtt a főrendiház is. Tizenegy óra után nyitotta meg gróf Dessewffy Aurél és beszámolt azokról a halálzásokról, amelyek a főrendek sorát ritkították meg. Különösen nagy melegséggel emlékezett meg gróf Károlyi Sándorról. Ezután megválasztották a bizottságokat. Mig a szavazatszedő-bizottság folytatta a munkáját gróf Széchenyi alnök vezetése mellett, addig az elnök folytatta az előterjesztéseit, melyek közt beszámolt gróf Károlyi György és Párny Sándor mentelmi ügyeiről is. Ezután a bizottságok tagjai letették az esküt.

A józsefvárosi pótválasztás. Budapest VIII. kerületében a küzdelmes pótválasztás csak tegnap reggel 5 órakor fejeződött be. Madary Gáborra 2782 szavazatot szavazott, ezzel szemben Nagy Dezső 2896 szavazatot kapott s így 114 szavazattal ő lett a győztes.

Alispánválasztás Békésmegyében.

Tegnap ment végbe Gyulán a megyebizottsági tagoknak óriási részvétele mellett az alispánválasztás. Az aránylag rövid idő alatt, mely a

választás napját megelőzte, mindkét párt élénk agitálást fejtett ki jelöltje érdekében. A pártok oly egyformáknak látszottak, hogy egész a legutolsó percig lehetetlen volt megállapítani, hogy melyik részen van a többség. Mint rendszeren, úgy most is Csaba döntötte volna el a kérdést, ha állásfoglalása egyhangú lett volna, de megoszlott úgy, hogy körülbelül annyian voltak Daimel mellett, mint Ambrus mellett. A kilencz óraker kezdődő közgyűlésnek az alispánválasztás elé kitérített tárgyait türelmetlenül hallgatták a tagok. Folyt a kapacitálás. Általános zibongás és zaj keletkezett, mikor a kijelölt választmány jelentése után, mely szerint az alispáni állásra Daimel Sándor dr vármegeyi főjegyzőt és Ambrus Sándor orosházi főszolgabíró jelölték, az elnök Fábry főispán elrendelte a szavazást. A szavazás eredménye: Daimel kapott 100 szavazatot, Ambrus pedig 158 szavazatot és így Ambrus Sándor orosházi főszolgabíró lett Békésvármegye alispánja. Az így megüresedett főszolgabírói állásra Berthóty István I. aljegyző lett megválasztva. I. aljegyző lett Kiss László II. aljegyző, II. aljegyző Moldoványi János szolgabíró, szolgabíró pedig Margonyai Gyula közleg. gyakornok.

A letenyei választás. Letenyeről táviratozzák a Magyar Távirati Irodának: A mai pótválasztáson, mivel Bosnyák Géza visszalépett, Dobrovics Milán függetlenségét egyhangulag megválasztott képviselőnek kiáltották ki.

Az új korszak.

A megtisztult közélet új rendjét a béke munkás csöndje jellemzi. A régi éra idejéből megunásig ismert, ellenszenves túlekedés zaja elhallgatott. A politikusokat a vállvetett, egyetértő alkotások ambíciója lelkesíti.

Részletes tudósítások ilyenformán kevés szenzációról számolnak be az alábbiakban.

A király elutazása.

Ő Felsége ma, csütörtökön délután 3 óra 25 perczkor Királyhidára utazik. Itt két napot tölt az uralkodó, mely idő alatt szemlét fog tartani a csapatok fölött. Királyhidáról azután Bécsbe utazik a király. |

Wekerle audienciája.

Wekerle Sándor miniszterelnököt a király tegnap délután 2 órától 3 óráig audiencián fogadta.

A vámkérdés.

Hogy vámszövetség legyen-e, vagy vámszerződés s hogy a közös vámterület külön magyar vámtarifája becikkelyeztessék-e, tudvalevőleg olyan kemény dió, amelynek feltörése most ugyancsak sok gondot okoz a monarchia két államának.

Hiszen persze, ha az osztrák vaskalap engedne makacosságából, egy-kettőre rendben volna minden. De annyira nem akar engedni, pláne abból, ami úgy sem az övé, amihez Magyarországnak a status quo mellett is jussa van.

Wekerle tegnapi kihallgatásán kijelentette a király, hogy a két kormányelnök ellentétes álláspontja között egyelőre egyik javára sem dönt.

Folytassák a miniszterelnökök a tárgyalásokat tovább. Miután pedig Hohenlohe most nem jöhet Budapestre, utazzék föl Wekerle.

A vámkérdésben egyébként igen érdekes, praktikus nyilatkozatot tett legutóbb egyik te-

kintélyes politikus, aki azt mondta, hogy a kérdés most nem aktuális, így tehát kabinet-krisis előidézője ebben a formában belátható időn belül nem lehet. Hiszen 1917-ig kezünk ügyis kötve van ezen a téren. Addig meg nem történhetik semmi. A magyar miniszterelnök is megmarad a maga álláspontján, az osztrák is, anélkül, hogy az ellentétes nézetek kabinet-kérdést provokálnának.

A most homloktérben levő kérdés súlyllyal csak akkor fog bírni, hogyha a 10 évre szóló megállapodás meghosszabbításáról lesz majdan szó. De hol van ez az idő? Ki éri meg s ki tudja, milyen kormány lesz akkor a végrehajtó hatalom élén!

A Ház munkarendje.

Ma az ünnep miatt nincs ülés. Pénteken az osztályok adnak beszámolót. Szombaton érdemleges ülés lesz, amelyen a választások kerülnek sorra. Az elnökségre egyedüli jelölt *Justh Gyula*. Alelnök jelöltek a néppárt részéről *Rakovszky István*, másodalelnökül pedig az alkotmánypárt részéről *Návay Lajos*.

Wekerle, ki valószínűleg vasárnap Bécsbe hogy Hohenloheval konferáljon, kedden terjeszti be a Házban a kormány programját főbb vonásaiban. Ugyanekkor nyújtja be az indemnitási, valamint az ujonczmegajánlási javaslatot is. A keddi ülésben történik a delegátusok, valamint a kvótaküldöttség tagjainak megválasztása is.

Sajátságos indítvány.

A szombati ülésen a vidéki képviselők egy töredéke hír szerint különös indítványt kíván benyújtani. Az indítvány oda irányulna, hogy a Ház ne mindennap ülésezék, hanem csak négyszer hetenkint. Kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken. Még pedig délután 1 órától esti 7 óráig, vagyis öt óra hosszat az eddig gyakorlatban levő négyórás ülés helyett. Az indítványt benyújtó azzal okolná meg, hogy nekik ügyvédi irodájuk, vagy másnemű elfoglaltságuk miatt dolguk van otthon, amit így elvégezhetnének.

Az indítvány, ha ugyan egyáltalán tárgyalásra kerül, a benyújtókat kivéve, nem fog helyeslőkre találni, miután előreláthatólag csökkentené a parlament munkakéességét, a Ház nivóját csállítaná s az országgyűlés méltóságán csobát ejtene.

A fumei kormányzó.

Nákó Sándor gróf kinevezése fumei kormányzóvá, befejezett tény. Nákó kerületében Nagyszentmiklóson *Jeszenszky Géza* dr ügyvéd fog föllépni alkotmánypárti programmal.

A dobrai választás.

Tegnap volt a két utolsó választás. A letenyeiről főntebb számoltunk be. A dobrai választás kimeneteléről lapunk zártáig végleges értesítést nem kaptunk.

Három jelölt volt: *Moskovits Iván* (a.), *Rozvány István* (nz.) és *Papp János* (nz.). Esti 7 óraker a szavazatok állása: *Moskovits* 448, *Rozvány* 423. *Papp* 1.

A horvátok a minisztereknél.

A horváth képviselők *Batthyány Tivadar* gróf vezetése mellett tegnap tisztelegtek *Kossuthnál* és *Darányinál*. Hétfőn *Wekerlénél* fognak tisztelegni.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

A városi tisztviselők fizetésrendezése.

— A jog és pénzügyi bizottság ülése. —

Három napi tárgyalás után a pénz és jogügyi szakbizottság letárgyalta a városi tisztviselők fizetésrendezésére vonatkozó javaslatot. De még összegyűlnek, hogy két függőben maradt kérdést tisztázzanak. Az egyik a rendőrség fizetésének még kedvezőbb megoldása, a másik pedig a fokozatos előlépés kérdése.

A tegnapi ülés végén, mikor már több tag eltávozott, azon hiszembem, hogy elvégezte a bizottság jól a dolgát, kiderült a titok, hogy a tanács fokozatos előléptetést nem akarta komolyan, csak akkora tartotta volna fenn, amikor már a 3 ik fokozat már teljesen folyósítva lenne. Ebbe pedig 10 év is beletelhet.

Sőt már arról is szó volt, hogy nem jobb lenne-e most öt évre megállapítani a fizetést, a tervbe vett százalék összegével s akkor az egész mostani javaslat félre tétetnék.

Ez pedig azt jelentené, hogy nem lesz a javaslatból semmi.

A tanács most számításokat tesz, s hiszszük, hogy ez alapon mégis csak megvalósítható lesz legalább részben a tisztviselők jeges óhaja.

A tegnapi tanácskozás lefolyása a következő volt:

Rimler Károly polgármester elnöklete alatt *Bordé Ferencz*, *Hlatky Endre*, dr *Molnár Imre*, *Mihelyi Adolf*, *Gerő Armin*, dr *Hoványi Géza*, dr *Pácz Sándor*, dr *Adorján Emil*, *Szűcs Géza*, dr *Moskovits József*, *Beczky Lajos*, *Reismann Mór*, *Mezey Mihály*, dr *Berkovits Ferencz* és *Juricskay Barna* jegyző voltak jelen.

A fizetésrendezésről szóló javaslattervezetnek a tisztviselőkre vonatkozó részét már letárgyalták kedden. Ezuttal a segéd- és kezelő személyzet, valamint a többi városi alkalmazottra vonatkozó részt letárgyalták.

A segédszemélyzet.

I. osztály: I. oszt. számtisztek, I. oszt. rendőrbiztosok. Fizetés 1900 kor., lakpénz 600 kor. A rendőrbiztosoknak még 250 kor. működési pótlék.

A javaslatot elfogadták.

II. osztály: II. oszt. számtisztek, II. oszt. rendőrbiztosok, hegybíró. Fizetés 1600 kor., lakpénz 600 kor. A rendőrbiztosoknak 250 kor. működési pótlék.

Elfogadták a javaslatot.

III. osztály: a III. oszt. számtisztek. Fizetés 1300 kor., 600 kor lakpénz.

E pontnál többen felszóltak a számtisztek érdekében; így *Hlatky Endre*, dr *Molnár Imre*, dr *Adorján Emil*, míg *Mihelyi Adolf* és dr *Hoványi Géza* az eredeti javaslatot elfogadták.

A bizottság változatlanul fogadta el a javaslatot.

A kezelőszemélyzet.

I. osztály: irodaigazgató, I. oszt. irodaigazgató. Fizetés 1900 kor., lakpénz 600 kor.

Az irodaigazgató kérte, hogy külön osztályba sorozzák, mint a kezelőszemélyzet főnökét.

Rimler Károly polgármester azon kijelentést tette, hogy a tanács az irodaigazgatói állás beszüntetése iránt előterjesztést tesz, mert erre, a változott viszonyok folytán nincs szükség. Csak a mostani igazgató hivatalban maradásáig marad fenn az állás.

Az eredeti javaslatot elfogadták.

II. oszt.: irodatisztek, majoros, rajzó. Fizetés 1600 korona, 600 korona lakpénz. Elfogadták.

III. oszt.: irnok, járványkórházi felügyelő, utmester, közs. bírósági végrehajtó. Fizetés 1300 kor., lakbér 400 kor.

Az irnokok magasabb fizetést kértek, dr

Adorján Emil pedig a gépirónöket is az irnokok közé akarta besoroztatni.

A javaslatot azonban változatlanul elfogadták.

IV. osztály: adóvégrehajtó, közigazgatási végrehajtó. Fizetés 1000 kor., lakpénz 300 kor. — Elfogadták.

Osztályon kívül vannak sorolva a javaslatban: árvaházi gondnok, havi díjas irnokok, becsüsök. Fizetés 1100 korona, az árvaházi gondnoknak természetbeni lakás — Elfogadták.

Javadalmak kezelői.

I. osztály: fogyasztási hivatali főnök, vezetéki felügyelő, vágóhídi felügyelő. Fizetés 2200 kor., lakbér 600 kor. — Elfogadták.

II. osztály: fogy. alkezelő, fogy. ellenőr, mértékhiitelesítő. Fizetés 1900 kor., lakpénz 400 kor. — Elfogadták.

III. osztály: sertésvágatási biztos, fogy. eljárás mázsatiszt. Fizetés 1300 kor., lakpénz 300 kor. — Elfogadták.

Változatlanul elfogadták tovább a villamos telep személyzetére vonatkozó javaslatot, a vámszemélyzetre vonatkozó javaslatlall együtt. Ez utóbbiaknak a nyugdíjba leendő fővel iránti kérvényüket a nyugdíjbizottság fogja tárgyalni.

A rendőrség.

Hosszas és kellemetlen vitát keltett a rendőrök fizetésének kérdése.

Gerő Armin főkapitány vázolván a rendőrök nehéz szolgálatát és nyomorúságos helyzetét. Ez az oka, hogy a jobb erők, mihelyt jobb állás kerül, ott hagyják a rendőri szolgálatot. Indítványozza, hogy azok a rendőrök, akik 5 éve szolgálnak, azok mindjárt a 2-ik fokozatba, akik pedig 10 éve szolgálnak, az 1-ső fokozatba vétessenek.

Ezen indítvány folytán Rimler Károly és a főkapitány között élesebb személyi vita keletkezett.

A főkapitány indítványát különben dr. Adorján Emil, Mihályfi Adolt, dr. Markovits József, Hoványi Géza dr. pártolták.

A kérdést függőben hagyták s megbízták az előadót, hogy számítsa ki, mily összegbe kerülne a főkapitány indítványának megvalósítása.

A szolgák, kézbesítők, stb. fizetését a javaslatához képest állapították meg.

A tanszemélyzet.

I. oszt. felügyelő-igazgató; fizetés 3100 kor., lakpénz 700 kor.

II. oszt.: ipariskolai igazgató; fiz. 2900 kor., lakpénz 600 kor.

III. oszt.: polgári fiú és leányiskolai tanszemélyzet, iskolaszéki jegyző; fizetés 2500 kor. lakpénz 500 kor.; (igazgatók 200—200 kor. pótlék).

IV. oszt.: elemi iskolai tanszemélyzet, ipariskolai rajztanító; fizetés 1500 kor., lakpénz 500 kor.

V. oszt.: iskolaszéki kézbesítő, fiz. 850 kor., lakás természetben.

VII. oszt.: községi iskolai szolgák, fizetés 640 kor., lakás természetben.

Osztályon kívül: polgári leányiskolai kézimunkatanítónő, fizetés 1600 kor., lakpénz 400 kor., elemi iskolai kézimunka tanítónő, fizetés 1000 kor., lakpénz 400 kor.

Kisegítő tanszemélyzet fizetése 1200 korona.

Az összes osztályokra vonatkozó javaslatot változatlanul elfogadták.

Ezután a napidíjakat és a szabadságidőt állapították meg.

A tisztviselők III-ik osztályától a VIII-ik osztályig 4 hétre szállították le az évi szabadságidőt.

Ezzel az egész szabályrendelet letárgyalatott.

Az ülés végén azonban fordulat állott be az egész kérdésben.

Dr. Hoványi Géza kérte bevenni a szabályzatba, hogy a fokozatos előléptetésre vonatkozólag 1907. január 1-től számít a szolgálati idő, s így öt év múlva akik egy állásban maradtak, a 2-ik fokozatba lépnek elő.

Nagy meglepetést keltett a polgármester azon kijelentése, hogy a tanács ezt nem szándékozott már 1907-re meghatározni, mert fél a pénzügyi következményektől. Hanem úgy vélték, hogy előbb a 3-ik fokozat teljes kifizetését kontempiták s csak ha ez valamikor meg lesz, akkor kezdődik az öt éves ciklus számítása.

A bizottság tagjai azonban ezt nem helyeselték. Bármily százalékot kap öt évig a tisztviselő, öt év múlva előlép a 2-ik fokozatba s ennek a már megállapított százaléka kapja. 10 év múlva pedig az 1 fokozatba lép.

Hosszas eszmecsere fejlődött ki s végre is megbízták az előadót, hogy erre nézve is tegyen számításokat.

A szakbizottság a jövő héten újból ülést tart s ekkor tárgyalja ezt a kérdést, a rendőrökre vonatkozó indítványt.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Jun. 3. A nőegylet pünködsi ünnepélye.

* **Áldozó csütörtök.** Ünnepet ül ma a katolikus világ. Krisztus menybe menetének ünnepét. E napon, husvét után 40-ik napon, ment fel az üdvözítő a menyországba. E napon szokták végezni a gyermekek az első áldozásukat, azért nevezik-e napot áldozó csütörtöknek. Az ünnep alkalmából a székesegyházban ma reggel 9 órakor nagymise és predikáció lesz, utóbbit dr. Némethy Gyula theologiai tanár fogja tartani.

* **Sub auspiciis regis.** Pataky Arnold nagyváradai egyházmegyei áldozópap, püspöki aktuárius hittudományi doktorra promoveálása sub auspiciis regis e hó 31-én lesz a budapesti tudományegyetemen. A királyt a promóción Apponyi Albert gróf kultuszminiszter fogja képviselni, aki átadja a király gyűrűjét.

* **Májusi ájtatosság.** Ma délután az ujonnan épült barátok templomában a májusi ájtatosság alatt fél 7 órakor Szunyogh Lorándné az ismert hegedűművésznő, a XIV-ik századból való egyházi énekeket fog előadni az ő ismert művészi játékaival.

* **Szombathelyi nagyprépost halála.** Stegmüller Károly dr. pápai prelátus, a vasvárszombathelyi székeskáptalan nagyprépostja 84 éves korában meghalt. Ma délután temetik. A magyar katolicizmus egyik legerősebb oszlopát vesztette el benne.

* **A debreczeni görög katolikusok küldöttsége Apponyinál.** Firczak Gyula munkácsi görög katolikus püspök vezetése alatt a debreczeni görög katolikus egyház tiz tagu küldöttsége tisztelgett a napokban Apponyi Albert gr. kultuszminiszternél. A miniszterhez Papp János debreczeni g. kath. esperes intézet beszédet, a melyben elmondta, hogy Debreczen közel háromezer görög katolikus templom nélkül van. Kérte a minisztert, hogy a vallásalapból segítse elő a templom építését. — Apponyi Albert válaszában megígérte, hogy a kérdést tanulmányozni fogja s rajta lesz, hogy a debreczeni görög katolikusok méltányos kérelme ne maradjon eredmény nélkül.

* **Az igazságügyminiszter betegsége.** Polónyi Géza igazságügyminiszter, a ki-nek a miniszteriumban való sok ülés követ-

keztében bélrenyheség és vakbél izgalmak állottak be, orvosi rendeletre, nehogy vakbél gyuladás álljon be, kénytelen volt ágyba feküdni, állapota azonban nem veszélyes, lehet, hogy holnap már elhagyhatja az ágyat. Holnap, csütörtökön valószínűleg köröskenyi birtokára utazik, f. hó 26-án pedig Nyitrán lesz fiának az esküvőjén, aki Bohanka Mariska kisasszonyt vezetni oltár elé.

* **A vértanu szobrának leleplezése.** Nagybecskerekén f. hó 27-én lesz Kiss Ernő, az aradi vértanu szobrának leleplezése, melyen a képviselőház küldöttségileg vesz részt Juszth Gyula elnök, Nyáray alelnök vezetése alatt. Részvételi szándékot 24-én délutánig lehet jelenteni. Nagyvárad városa is küld képviselőt a hazafias ünnepségre.

* **Halálozás.** Részvétellel értesülünk, hogy dörmösi Dömösdy Zoltán magyar királyi főerdész tegnap reggel 4 órakor életének 41-ik évében elhunyt. Az elhunytat családján kívül számos rokon gyászolja.

* **Vasuti kedvezmény felekezeti tanítóknak.** A községi és felekezeti tanítók tudvaleg eddig nem részesültek vasuti kedvezményben. Gróf Apponyi Albert kultuszminiszternek Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszterrel e tárgyban folytatott tanácskozása eredményével járt, és a kormány részéről legközelebb intézkedés fog történni, hogy a községi és felekezeti tanítók is megkapják az állami tanítóknak engedélyezett vasuti kedvezményt.

* **Biharmegyei új csendőrtisztek.** A csendőrség körében általános áthelyezések és előléptetések történtek. Ez áthelyezések részint politikai okok, részint pedig a szervezett parancsnokságok idézték elő. Az áthelyezések folytán az ujonnan létesített belényesi csendőrszárnyparancsnoksághoz szárnyparancsnoknak Mészáros János főhadnagy és melléje Rtek Dezső főhadnagy, huszti szakasparancsnok. A berettőújfalui szakasparancsnoksághoz pedig parancsnokul Valló József hadnagy lett áthelyezve.

* **Rigó Jancsi halála.** Pege Károly budapesti cigányprimást táviratilag értesítették, hogy Rigó Jancsi, a nagy hirnévre vergődött cigányprimás egy new yorki kórházban tüdőgyulladásban meghalt.

* **Szerét a ligetben.** A Városliget melletti lakók panaszkodtak arról, hogy az utcán összeszedik a szemetet s a Városligetbe hordják ki, ami kellemetlen büzt terjeszt a környéken. Utánunk a dolognak s meggyőződünk arról, hogy ez a hír megfelel a valóságnak. Azt hisszük, az ellenőrzés hiánya az, hogy a szemetet szerteszét rakják le a ligetben. Itt is egy csomó, ott is egy csomó szemét. És semmi esetre sem helyes, mert hiszen a Városliget tulajdonképpen üdülőhely és nem szemétdomb. Ez esztetikai és közegészségügyi szempontból egyaránt kifogás alá esik. Erre a körülményre fölhívjuk az illetékes hatóság figyelmét.

* **Zsidó Népszámlálás.** A vallás és közoktatásügyi minisztertől tegnap rendelet érkezett Biharvármegyébe, hogy a területén élő zsidókat írják össze.

* **A járásbiróságok vizsgálata.** Bary József törvényszéki elnök megkezdte a járásbirósági hivatalok megvizsgálását. Ez ideig a margitai járásbiróságot vizsgálta meg. Margitán mindent a legnagyobb rendben talált az elnök. Tegnap Magyarcsékre utazott, hogy az ottani bíróságot vizsgálja meg. Rövid időközönként fog megtörténni a többi járásbiróságok megvizsgálása is.

* **Adomány a Szigligeti szobrára.** Szigligeti Ede szobrára örvendetesen gyűlnék adományok. Legujabban Sal Ferencz nyug. polgármester és neje 50 koronát adományoztak a szoborra. Nagyvárad város közönségének a szép és nemes iránti érzelme bizonyára most kifejezésre jut s a szobor költségeit rövid idő alatt összeadja.

* **Patológiai tünetek.** Az elmeállapot patológiai tüneteinek egyik sajátos karakterisztikuma tudvalevőleg az, hogy a szegény eltompult agyu beteg mindenkin kórtani jelenségeket akar észlelni, csak éppen magáról vallja büszkén, hogy ő a normális, ő az egészséges észjárású. Szerencsétlen laptársunk, a *N. N.* is erre a szánalmas stádiumra jutott már. Talán a fehér szegfű bódító illata, vagy talán inkább egy szuiundián csatakiáltásnak vélt ártatlan görög közhely, annyira kihozták a sodrából, hogy egyéb híján képzeletbeli zászlórudakat akar összeszétörni és persze bennünket nevez abnormisoknak. Egy szóval azok a félremagyarázhatatlan patológiai jelenségek mutatkoznak rajta, amelyeket a nyugtalanok osztályán észlelhet az érdeklődő. Ha ezt csak távolról is sejtettük volna, folytonos provokálására tárgyilagossá válnánk nem reagálnánk. Nyugalmat ajánlunk, jobbulást kívánunk laptársunknak.

* **Elvert vetések.** Amilyen jónak mutatkozott az idei termés, most olyan rosszul áll. A jég valósággal tönkre ver mindent. A vidékről nap mind nap után érkeznek siralmas hangú jelentések, hogy a jég az egész termést elverte. Legujabban az elesdi főszolgabíró tett ily jelentést az alispánnak. A jelentésből kitűnik, hogy hó 20-án és 21-én Élesd, Pester, Keszteg, Czéczeke, Tinód, Tötös, Össi, Gégény, Lökk község lakosainak termését a jég teljesen elverte. A kár még hivatalosan nincs megbecsülve, azonban az igen nagyszámú rug a jelentés szerint a környék lakossága kétségbe van esve, mivel a jég a gyümölcsön kívül a tengerit, mely a lakosság fő tápláléka szintén elpusztította.

* **Csendőrszaka az Berettyóújfaluban.** A csendőrségi intézménynél újabban beállott rendezések, szárnyparancsnokságok létesítése folytán, Berettyóújfaluban nagyváradi 2. (berettyóújfalui) hivatalos jelzéssel csendőrszaka-parancsnokság létesített. Az újonnan létesített szakaszparancsnokság a belényesi szárnyparancsnoksággal egyidejűleg már 18-án megkezdte tevékenységét.

* **Az ünnep miatt.** A Fülöp Takarékos Segélyszövetkezet értesíti t. tagjait, hogy a befizetések az ünnep miatt ma délelőtt 9—11-ig teljesítendők.

* **Kegyetlen feleség.** Nagy Imre kölyki lakos évekket ezelőtt szerelmes volt Orbán Margit jó módú parasztleányba. Nagyot időközben behívták katonának és így szerelmi viszonyuk megszakadt. A hosszú három esztendő alatt a leány szívet Balázs János parasztleány meghódította és feleségül is vette. Nagy azonban most hazaszabadult és szerelmét folytatni akarta. A leány nem utasította vissza a legény udvarlásait. Ezt Balázs János észre is vette és szigorúan megtiltotta a legénynek a házhoz való járását. Nagy Imre azonban nem hederített a parancsra, hanem tovább is járt az asszonyhoz. Orbán Margit azonban tudta, hogy Balázs életében nem lehet a Nagy feleségévé s ezért borzalmas tette határozta el magát. A terv kivételére rávette Nagyot is. Éjjel amikor már Balázs aludt, felesége kilopódzott a szobából és a kint várakozó Nagyot behívta. Nagy egy baltát vett elő, ugyancsak Balászné is. Fel-fegyverkezve a szobába hatoltak, hol a baltával az alvó Balázs fejét a szó szoros értelmében szétverték. Az első csapásra Balázs éles sikoltást hallatott, mire a szomszédok figyelmesek lettek és Balászné lakásához futottak. A közeledő léptek zajára a két tettes elmene-kült, azonban a nagyszalontai csendőrség tegnap délután elfogta őket és átadta a bíróságnak.

* **Öngyilkosságok.** Széplakról jelentik nekünk, hogy itt Dine Istvánné életuntségéből felakasztotta magát. — Nagyszalontai tudósítónk szintén öngyilkosságról ad hírt. Odaváló kerégyári iparos, Fehér Mihály felakasztotta magát. Tünetek okául azt hozta fel, hogy mestersége oly rosszul jövedelmezett, hogy megélhetése nem volt biztosítva.

Speciális
üzlet!Speciális
üzlet!

Ptaff Kálmán

speciális
KALAP
üzlete

Nagyvárad, Fő-utcza 3.

sz. alatt a közelgő napokban nyílik
meg.Speciális
üzlet!Speciális
üzlet!

EGYESÜLETEK.

A nőegylet gyűlése.

A Biharmegyei és nagyváradi Nőegylet f. hó 22-én özv. báró *Gerliczy* Félixné elnöklete alatt választmányi ülést tartott, melyen részt vettek: özv. Grunwald Henrikné alelnök, Batig Ferenczné, Butyka Lajosné, özv. Busch Dávidné, Darvassy Lajosné, Dús Lászlóné, dr. Kiss Döméné, dr. Molnár Imréné, özv. Polgár Gyuláné, Sal Ferenczné, Schwarcz Gézné szül. Beroldmyen grófnő, Schuch Károlyné Stark Róza vál. tagok, Ficsek Lajos pénztáros és Böszörményi Géza jegyző.

A választmány elnöke indítványára elhatározta, hogy Pünkösdi első napján délután 3 órakor a Sporttéren, saját pénztára javára nagyszabású nyári mulatságot rendez; a belépődíjat felnőtteknek 50 fillérben, gyermekeknek 20 fillérben állapította meg. A sátrak alatt lesz buffet, csukrászda, virágkiállítás, pattogatott tengeri, játékszerek, italok, melyeknek olcsó elárúsításán a választmány tagjai, valamint városunk ifju hőlyei fognak gondoskodni. A zenét a helybeli József-ezred zenekara és egy elsőrendű cigányzenekar fogja szolgáltatni. — Este hat órakor veszi kezdetét a táncz.

A választmány örvendetes tudomásul vette, hogy gróf *Kornis* Károly, szerepi *Kelemen* Sándor emlékére az Erzsébet leányárvaházban létesítendő ágyalpra 4000 koronát adományozott, s hogy *Mihályi* Viktor gör. kel. gyulafehérvári érsek a női menház javára 100 koronát küldött. Elhatározta továbbá, hogy az Erzsébet leányárvaházba, valamint a Lujza menházba a villanyvilágítást bevezeti. — Az egylet rendes tagjaivá felvette Sas Edénét, özv. Nagy Gyulánét, Füredy Lászlónét és özv. Vidovich Bonaventuránét. — Molnár Linkát pedig felvette a Lujzamenházba.

A nőegylet közgyűlése. A biharmegyei és nagyváradi nőegylet folyó évi május hó 27-én délután 4 órakor tartja az Erzsébet-leányárvaházban közgyűlést. A közgyűlés tárgyai; 1. Elnöki jelentés. 2. Az évi számadásoknak és pénztári állapotnak felülvizsgálata és a pénztárnoknak a felmentvény megadása. 3. Az igazgató-választmány által az egyletbe felvett rendes tagoknak: bejelentése azok fölvételének jóváhagyása.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Titok. Ujházi Ede vendéghátéka
Péntek: »Pont Biquet család« Ujházi Ede vendéghátéka.

Szombaton: Crapton mester. Ujházi Ede vendéghátéka.

Vasárnap: délután Gül-baba. Este: Leonard apó. Ujházy Ede vendéghátéka.

Bőregér. Strauss szép zenéjű operettjét elevenítették föl tegnap este igen jó előadásban. Az est egyik érdekessége *Sinkovits* Erzsike szubrettnek bemutatkozása. Az igazgatóság szerződéses célból léptette fel a szubrettet Adél szobaleány szerepében. Sinkovits Erzsike ott-honosan érzi magát a szinpadán. Kellemes, lágy hangja, szépen sikerült pianissimoi, helyenként erősebb hangja, könnyed mozgása és sikerült alakításai megnyerték a közönség tetszését. Egy szerepben való bemutatkozás után nem mondhatunk végleges véleményt ugyan a kiasszonyról, de hisszük, hogy az egyik szubrett szerepkört sikerrel fogja betölteni.

Az előadást sokkal kevesebben nézték végig, mint amennyit megérdemelt volna. *Károlyi* Leonát illeti első sorban az elismerés, ki dacára annak, hogy az igazgatóság minden este foglalkoztatja, estéről-estére megtartja pazar alakításait, s ragyogtatja gyönyörű hangját. Mellette *Toronyinak*, *Alának* és *Palósthynak* volt igen szép sikere. *Tihanyi* különösen a harmadik felvonásban nyújtott olyan alakítást, amely becsületére válik a legnagyobb művészek is. Az amsomlét *Anday* és *Hajnal* egészítették ki. Utóbbi az ügyvéd szerepében remek kabanitalakítást nyújtott. A rendezés *Erdélyi* dicséri. A zenekart *Rück* karmester dirigálta teljes precizitással. —dy.

TANÜGY.

Évzáróvizsgálat. A nagyváradi kir. rkatholikus tanítóképzőben az 1905—906 tan-évre a záróvizsgálatok a következő sorrendben tartatnak meg:

1906. június 15-én írásbeli, június 16-án szóbeli magánvizsgálat.

1906. június 18-án az I. évfolyam.

1906. június 19-én a II. évfolyam.

1906. június 20-án a III. évfolyam osztályvizsgálata.

1906. június 20-án d. u. mindhárom év-folyam együttes tornavizsgálata.

1906. június 29-én »Te Deum.«

Nagyvárad, 1906. május 23.

Az igazgatóság.

NYILTÉR.

Uj étterem és sör-csarnok.

Van szerencsém Nagyvárad város és környéke t. uriközönségének b. tudomására hozni, hogy a

Rimanóczy éttermet

teljesen újjáalakítva, kibővítve és külön

polgári sör-csarnok-

kal a legmodernebbül berendezve,

megnyitottam.

A mikor városunk e legújabb helyiségeit óriási áldozatokkal nem kímélve a t. közönség rendelkezésére bocsájtottam, bizalommal kérem szakértelmem és ismeretségem alapján a n. é. közönség szives támogatását.

Tisztelettel

Özv. Karner Gyuláné.

Izletes zóna-villasreggeli.

Folyton frissen csapolt Dreher sör!

REGÉNYCSARNOK.

Gyorgyejev Foma.

Irtá: Gorkij Maxim 74.

— Hisz nagyon érdekes lehet az, amit te irsz rólam — tette aztán hozzá s mosolygott. De mikor ezt mondta, semmi érdeklődést nem érzett s azért mondta, mert sajnálta Jesovot. Egészen más dolgok foglalkoztatták: azt akarta tudni, hogy miféle ember ez a Jesov s hogy miért ilyen rongyos.

Ez a találkozás csendes, jó érzést támasztott benne. Gyermekéveire gondolt s emlékei úgy lobogtak most agyában, mintha apró kis gyertyalángok lettek volna.

Jesov az asztalhoz lépett, melyen a szomvár duruzsolt, két poharat töltött tele teával s így szólt:

— Igyál s mesélj!

— Nincs mit mesélnem . . . semmit sem láttam az életből . . . az én életem üres. Inkább beszélj magadról. Te bizonyosan többet tudsz, mint én.

Jesov gondolkodóvá lett, de a mellett nem szűnt meg egész testét és fejét ide-oda fordítani. A gondolkodásnál csak arra arcra maradt mozdulatlan. A ránczok szeme körül összegyűltek, körülövezték azt, mint a sugarak, hogy szinte mélyebben fekvőnek látszottak a szemek az üregben.

— Biz' testver, én sok mindent láttam és sokat tudok — kezdte beszédét, de a mellett csak rázta a fejét. — Igen, talán többet tudok, mint amennyit tudnom kellene, pedig az, ha valaki többet tud annál, mit amennyit kellene, éppen olyan rossz mint ha kevesebbet tud. Meséljem el, hogyan éltem? Megtehetem, azaz megkísérlem. Még senkinek sem beszéltem magamról . . . Mert még senki sem érdeklődött irántam. Milyen szomorú, ha az ember senkiben sem tud érdeklődést kelteni.

— Az arcodon, mindeneden látszik, hogy nem jó dolgod volt, mondta Foma s szinte kellemes érzés támadt lelkében arra a gondolatra, hogy Jesov élete sem volt rózsásabb, mint az övé.

Jesov egy hajtásra kiitta teáját, tálczára tette a poharat, lábát a szék szélére tette, kezével átkulcsolta térdeit és ráhajította állát. Ebben a helyzetben olyan kicsinynek és hajlékonynak látszott, mintha gummiból lett volna.

— Saskow, az én egykori tanárom, aki most orvos, kártyás bitang, azt szokta mondani, ha jól tudtam a leczkém: hogy ez a Kolja fene gyerek? Talemum vagy. A magunkfajta proletároknak az élet hátulsó lépcsőin kell tanulunk és azért tanulunk, hogy lefözzünk másokat. Oroszországnak okos és becsületes emberekre van szüksége; iparkodjál, hogy ilyen légy, akkor te leszel a sorsod ura és hasznos tagja a társadalomnak. Rajtunk proletárokon épül tovább az ország, a mi dolgunk, hogy világosságot és igazságot terjesszünk . . . és így tovább.

Hittem ennek a marhának. Azóta husz esztendő mult el — mi proletárok megnőttünk, de meg nem okosodtunk és nem hoztunk világosságot az életbe. Oroszországnak még megvan a krónikus betegség, tulságosan sok még a gazember köztünk és mi proletárok csak szaporítjuk ezeknek a proletároknak a számát. Ismétlem, az én tanárom tényérnyaló, jellemtelen és néma teremtmény, akinek a polgármester parancsol . . . én pedig pojácza vagyok, aki a társadalmat mulattatja. Ugy nézz rám, hogy engem a dicsőség kerülget már.

Ha végigmegegyek az utcán, hallom, hogy az egyik kocsis azt mondja a másiknak: Itt megy Jesov. Ez érti, hogy hogyan kell megugatni az embereket. Hogy vinné el az ördög! Látd! Ezt is elértem.

Jesov arcza eltorzult, szótlánul mosolygott, csak az ajaka mozgott. Szavai érthetetlenek voltak Foma előtt s csak éppen hogy szóljon valamit, ezt mondta:

— Hát te sem értél el oda, ahova tőrekedtéi?

— Persze. Azt hittem, hogy magasabbra emelkedhetem. Ugy is lett volna. Magasabbra emelkedtem volna.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Sz. A. Helyben. Ugyan kérem hová gondol? Ugy lapunkra, mint az illető cikkiróra sértő az ilyen föltevés, ami gyanúsítás számba is megy. Mi ismerjük a tisztességes kereskedelemnek nemcsak társadalmi — amiről ön ír — hanem nemzetgazdasági órlási horderejét is. És eszerint becsüljük is, ugyanesak megbecsüljük őket. És daczára annak, hogy az emlékezetes nyomdai betörésnek a főrészesei kereskedősegédek voltak, nemcsak irunk, hanem teszünk is a kereskedők érdekében, amit megmutattunk nemrég a keresztény kereskedők körének megalapításánál. De arra nem emlékszünk, hogy ennek az érdemes együletnek a diszes névsorában az ön nevét is olvastuk volna. Ha tévedünk — boes nat, szives készséggel korrigáljuk.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, május 23.

Osztrák hitelrészvény	678
Magyar hitelrészvény	796
Leszámitoló bank	506
Rimamurányi	525
Osztrák-m. államvasuti részvény	670
Közuti vasut	594
Városi villamos vasut	327.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 május 23-án.

Magyar aranyjárdék 4%	114.25
Magyar koronajárdék 4%	95.65
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	85.80
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	95.50
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.
Magyar gyermekny sorsjegy-kölesön	2.12
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	157.50
Osztrák járdék papirban	99.50
Osztrák járdék ezüstben	100.50
Osztrák korona járdék	117.75
Osztrák járdék aranyban	170.50
Osztrák 2. oszt. államsorsjegyek	99.70
Osztrák-magyar bankrészvény	16.80
Magyar hitelbank részvény	788.75
Osztrák hitelbank intézeti részvény	690.
Osztrák magyar államvasuti részvény	681.50
Német birodalmi márka	117.30
London vista	240.55
Páris vista	95.52
20 márkás arany	95.37
20 frankos frankos (Napolendor)	23.46

A szerkesztőnével: Felelős:

Dr. VUOSKICS GYULA.

**A 4⁰⁰-os magyar koronajárdék
1906 június hó 1-én esedékes**

szelvényeit

már május hó 20-ától

költségmentesen beváltjuk.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI-, IPARI,

ÉS TERMÉNYHITELBANK

NAGYVÁRAD, TELEKY-U. 3.

Telefonszám: 46.

Nagyvárad

legujabb

látványossága

Kálmán

Ferencz

férfi- és fiuruha-áruháza

Fő-u. 5.

**A dusan felszerelt rak-
tárban csakis legujabb
szabásu, a szövet ter-
mékek szine javából
készült**

férfi és fiu ruhák

**rendkívül olcsó
szabott árak mel-
lett vásárolhatók.**

**Meglepő izléses
szövet lüszter és szin-
tartó mosó
gyermekruhák.**

**Kérem a cégre
figyelni!**

Eladó tűzifa.

A nagyvárad i. sz. főtisztelendő tekintés káptalan, kisjenői (Biharm.) erdővágásában az 1905. év telén kitermet 3809 ürköbméter cser, tölgy és bükk hasábfá, 538 ürköbméter gömbölyűfa és 434 ürköbméter galyfa eladó. Venni szándékozók f. hó 28-ig adják be alulírtt-hoz címzett írásbeli, 10 % bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat. Vételár után 7 % erdészi járulék fizetendő.

Nagyvárad, 1906. május 14.

Papp Imre s. k.

1644.

urad. főtiszt.

Utánnnyomás nem díjaztatik.

Felhívás!

A Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság igazgatósága közlésezi, hogy részvényeseink f. évi május hó 9-én megtartott közgyűlésen hozott határozata értelmében a társaság részvénytőkéjét 400 000 koronával

1.000.000

koronára felel a következő módzatok mellett:

1. Kibocsájtunk 2000 darab új részvényt 200 korona névértékkel.
2. Minden új részvényért a részvénytőkére 200 korona, s a tartaléktőke javára 70 korona összesen 270 korona fizetendő, azonfelül ez összegnek 1906. január 1-től, a befizetés napjáig járó 6 %-os kamata és a részvény kiállítás és bélyege fejében 2 korona 64 fillér.
3. A részvényesek az új részvényre elővételi-joggal bírnak és pedig aképen, hogy 3 darab régi részvény után 2 új részvény jegyezhető.
4. Az új részvények a régiakkal mindenben egyenlők, s már az 1906. év üzleti jövedelmében részesednek.
5. A részvények elővételi jogukat részvényeik bemutatásával a társaság helyiségében a hivatalos órák alatt 1906. évi május 31-ig bezárólag gyakorolhatják, míg a részvényjegyzés zárhatárideje 1906. június 15 napja.
6. A részvényesek értékében a jegyzéskor 70 korona fizetendő, a hátralékos 200 korona és a járulékok legkésőbb 1906. július hó 31. Nagyváradon, 1906. május hó 9-én.

Az igazgatóság.

Nagyvárad város VILLAMOS. MŰVE

Arteszi a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3/4 watt fogyasztással gyertyáként, melyek legelőször áru-közöség, hogy izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes kaphatók. A sima izzólámpa különlegességek ugyancsak kártyán áron fényképész-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek kártyán áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyer-nyáknak 1/5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett
ivlámpák

kaphatók a villamos mű igazgatósága elvállalja:

→ villamosvilágítási ←

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ing

Weinstock Fülöp

óras, látszerész és fényképészeti szak-üzletét áthelyezte

Fő-utca 3. szám alá.

Kiadó

2 szoba, konyha és mellékhelyiségből álló lakás Nagáll-utca 9 sz. házban

Értekezhetni a

Leszámitoló és Jelzálogbank
részvénytársaság
irodájában.

HIRDETÉSEK

jutányos árban

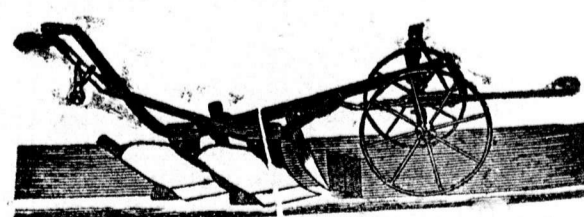
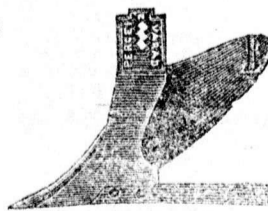
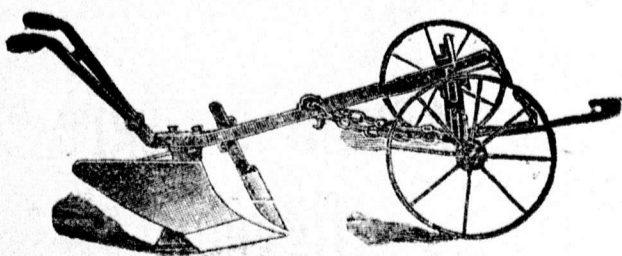
felvétetnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

PERGE és ROZSLAY gazdasági gép- és ekegyára

utóda

Gyár: Lukács György-u.

Nagyváradon.

Raktár: Nagyvásár-tér.

Mindennemű talajviszonyoknak megfelelő ekéket és egyéb talaj-

művelő eszközöket készít a legjobb minőségben.